

Γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής με θέμα «Πρόταση κανονισμού του Συμβουλίου για την τροποποίηση του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 723/2009 του Συμβουλίου σχετικά με κοινοτικό νομικό πλαίσιο για την κοινοπραξία ευρωπαϊκής ερευνητικής υποδομής (KEEY)»

COM(2012) 682 final — 2012/0321 (NLE)

(2013/C 161/10)

Εισηγητής: ο κ. STANTIC

Στις 19 Δεκεμβρίου 2012 και σύμφωνα με τα άρθρα 187 και 188 της Συνθήκης για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης, το Συμβούλιο αποφάσισε να ζητήσει γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής με θέμα την

Πρόταση κανονισμού του Συμβουλίου για την τροποποίηση του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 723/2009 του Συμβουλίου σχετικά με κοινοτικό νομικό πλαίσιο για την κοινοπραξία ευρωπαϊκής ερευνητικής υποδομής (KEEY)

COM(2012) 682 final — 2012/0321 (NLE).

Το ειδικευμένο τμήμα «Ενιαία αγορά, παραγωγή και κατανάλωση», στο οποίο ανατέθηκαν οι σχετικές προπαρασκευαστικές εργασίες, υιοθέτησε τη γνωμοδότησή του στις 7 Μαρτίου 2013.

Κατά την 488η σύνοδο ολομέλειας, της 20ής και 21ης Μαρτίου 2013 (συνεδρίαση της 20ής Μαρτίου 2013), η Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή υιοθέτησε με 78 ψήφους υπέρ, μία κατά και 3 αποχές την ακόλουθη γνωμοδότηση.

1. Συμπεράσματα και συστάσεις

1.1 Η ΕΟΚΕ στηρίζει την προτεινόμενη τροποποίηση του άρθρου 9 του κανονισμού με την οποία επιδιώκεται η εξάλειψη των διακρίσεων μεταξύ κρατών μελών και συνδεδεμένων χωρών και η περαιτέρω ενίσχυση της συμμετοχής των συνδεδεμένων χωρών στη διαμόρφωση και στη λειτουργία μελλοντικών KEEY.

1.2 Η ΕΟΚΕ πιστεύει ότι η ισότητα των δικαιωμάτων ψήφου δεν θα επηρεάσει την *κοινοτική διάσταση του εν λόγω κανονισμού* και ότι η Κοινότητα μπορεί να διατηρήσει επαρκή έλεγχο επί των ουσιαστικότερων στοιχείων των δραστηριοτήτων KEEY μέσω άλλων ισχυουσών διατάξεων του κανονισμού.

1.3 Η ΕΟΚΕ εκφράζει την ανησυχία της για το βραδύ ρυθμό με τον οποίο το νομικό μέσο KEEY εφαρμόζεται στη σύσταση και στη λειτουργία των έργων ερευνητικών υποδομών ευρωπαϊκού ενδιαφέροντος στο πλαίσιο του χάρτη πορείας του Ευρωπαϊκού Στρατηγικού Φόρουμ Ερευνητικών Υποδομών (ESFRI). Συνεπώς, καλεί την Επιτροπή να παράσχει τη μέγιστη δυνατή στήριξη στους δυνητικούς εταίρους και να διευκολύνει έτσι τη χρήση της νομικής μορφής της KEEY.

1.4 Η ΕΟΚΕ συνιστά, επίσης, να συμβάλλει σε μεγαλύτερο βαθμό η Κοινότητα στη συγχρηματοδότηση των έργων KEEY, εξασφαλίζοντας την καλύτερη συνεργασία μεταξύ των Διαρθρωτικών Ταμείων και του προγράμματος πλαίσιο Ορίζοντας 2020.

2. Εισαγωγή και ιστορικό

2.1 Οι ερευνητικές υποδομές υψηλού επιπέδου διαδραματίζουν σημαντικό ρόλο στη βελτίωση των γνώσεων και των νέων τεχνολογιών για μια ευρωπαϊκή οικονομία πιο ανταγωνιστική και βασισμένη στη γνώση.

2.2 Αν και η υποστήριξη και ανάπτυξη ερευνητικών υποδομών στην Ευρώπη υπήρξε πάγιας στόχος της Κοινότητας κατά την

τελευταία δεκαετία, ο σχετικός κατακερματισμός και η περιφερειοποίηση⁽¹⁾ των εν λόγω υποδομών, αποτέλεσαν σταθερά αιτίες για την αδυναμία βελτιστοποίησης των επιδόσεων σε αυτόν τον τομέα.

2.3 Το 2006, το ESFRI εντόπισε πολλά βασικά σχέδια υποδομών ευρωπαϊκού ενδιαφέροντος που θα έπρεπε να αναπτυχθούν μέχρι το 2020⁽²⁾. Ένα σημαντικό εμπόδιο στη δημιουργία αυτής της υποδομής μεταξύ των κρατών μελών της ΕΕ ήταν η έλλειψη κατάλληλου νομικού πλαισίου για τη διαμόρφωση ορθών εταιρικών σχέσεων.

2.4 Ως εκ τούτου, το 2009, το Συμβούλιο υιοθέτησε τον κανονισμό KEEY⁽³⁾. Το συγκεκριμένο νομικό μέσο παρέχει στην KEEY νομική προσωπικότητα που αναγνωρίζεται σε όλα τα κράτη μέλη. Επίσης η KEEY θα απαλλάσσεται από τον ΦΠΑ και τους ειδικούς φόρους κατανάλωσης και μπορεί να θεσπίσει τις δικές της διαδικασίες σύναψης συμβάσεων.

3. Πλαίσιο της πρότασης τροποποίησης του κανονισμού KEEY

3.1 Σύμφωνα με τον ισχύοντα κανονισμό, τα μέλη της KEEY πρέπει να προέρχονται από τουλάχιστον τρία κράτη μέλη, ενώ μπορεί να συμπεριλαμβάνονται συνδεδεμένες χώρες⁽⁴⁾, τρίτες χώρες και ειδικευμένοι διακυβερνητικοί οργανισμοί. Τα κράτη μέλη της ΕΕ πάντοτε διατηρούν από κοινού την πλειοψηφία των δικαιωμάτων ψήφου στη συνέλευση των μελών.

(1) Το ήμισυ των συνολικών δαπανών για την έρευνα διοχετεύεται σε 30 περιφέρειες από τις 254 συνολικά και η πλειονότητα των έργων του οδικού χάρτη ESFRI υλοποιείται σε μόλις 10 κράτη μέλη.

(2) Ο χάρτης πορείας ESFRI επικαιροποιήθηκε το 2008 και το 2010. Η επόμενη επικαιροποίηση έχει προγραμματιστεί για το 2015.

(3) Κανονισμός (ΕΚ) υπ' αριθ. 723/2009 του Συμβουλίου σχετικά με κοινοτικό νομικό πλαίσιο για την κοινοπραξία ευρωπαϊκής ερευνητικής υποδομής (KEEY)

(4) Επί του παρόντος οι συνδεδεμένες με το 7ο Πρόγραμμα-Πλαίσιο χώρες είναι οι εξής 14: Νορβηγία, Ισλανδία, Λιχτενστάιν (βάσει της συμφωνίας για τον ΕΟΧ), Ισραήλ, Νήσοι Φερόε, Ελβετία (με βάση μια αυτόνομη διεθνή συμφωνία), Μολδαβία, Κροατία, Τουρκία, Βοσνία-Ερζεγοβίνη, Μαυροβούνιο, Αλβανία, Σερβία και Πρώην Γιουγκοσλαβική Δημοκρατία της Μακεδονίας (βάσει μνημονίων συμφωνίας).

3.2 Μια τέτοια διευθέτηση θέτει τις συνδεδεμένες χώρες σε άνιση και υποδεέστερη θέση σε ό,τι αφορά τα δικαιώματα ψήφου, ακόμη και στην περίπτωση που προτίθενται να προβούν σε σημαντική χρηματοδοτική συνεισφορά για τη σύσταση και τη λειτουργία της ΚΕΕΥ⁽⁵⁾.

3.3 Για να ενθαρρυνθούν οι συνδεδεμένες χώρες να συμμετάσχουν ενεργά σε ΚΕΕΥ, η τροποποίηση στο άρθρο 9 προτείνει μια αλλαγή με την οποία απαιτείται μόνο ένα κράτος μέλος (μεταξύ τουλάχιστον τριών μελών) για τη σύσταση κοινοπραξίας. Τα άλλα 2 μέλη μπορεί να ανήκουν σε συνδεδεμένες χώρες. Οι συνδεδεμένες χώρες θα μπορούν επίσης να διαθέτουν ανάλογα δικαιώματα ψήφου.

4. Γενικές και ειδικές παρατηρήσεις

4.1 Η ΕΟΚΕ υποστηρίζει γενικά την τροποποίηση του κανονισμού ΚΕΕΥ, στο μέτρο που μπορεί να τονώσει την ενεργό συμμετοχή συνδεδεμένων χωρών στη σύσταση και τη λειτουργία ΚΕΕΥ· ωστόσο, επιθυμεί να διατυπώσει τις ακόλουθες παρατηρήσεις:

4.1.1 Το κύριο επιχείρημα για το κατώτατο όριο τριών κρατών μελών στον ισχύοντα κανονισμό ήταν η διασφάλιση της *κοινοτικής διάστασης του κανονισμού*⁽⁶⁾. Από αυτή την άποψη, η αλλαγή από τρία σε ένα φαίνεται αρκετά ριζική.

4.1.2 Η ΕΟΚΕ υποστηρίζει ότι ο κανονισμός είχε ως βασικό λόγο ύπαρξης τη διασφάλιση της αποτελεσματικής εκτέλεσης ευρωπαϊκών ερευνητικών και τεχνολογικών έργων υποδομής. Ως εκ τούτου, η ΕΟΚΕ αναγνωρίζει την ανάγκη να διατηρήσει η Κοινότητα τον έλεγχο επί ορισμένων θεμελιωδών στοιχείων των δραστηριοτήτων των ΚΕΕΥ.

4.1.3 Εξάλλου, η ΕΟΚΕ σημειώνει ότι ορισμένες διατάξεις του ισχύοντος κανονισμού μπορούν να αντισταθίσουν την πιθανή αποδυνάμωση της θέσης των κρατών μελών της ΕΕ, οι οποίες προκαλούνται από την τροποποίηση του άρθρου 9, όπως:

- οι οντότητες που επιθυμούν να συστήσουν μια ΚΕΕΥ πρέπει να υποβάλουν αίτηση στην Ευρωπαϊκή Επιτροπή·
- οι ΚΕΕΥ διέπονται από το κοινοτικό δίκαιο, επιπλέον του δικαίου του κράτους υποδοχής·

— οι ΚΕΕΥ οφείλουν να υποβάλουν την ετήσια έκθεσή τους, καθώς και κάθε πληροφορία σχετικά με ό,τι ενδέχεται να τις εμποδίσει να εκπληρώσουν τα καθήκοντά τους ή να συμμορφωθούν με τις απαιτήσεις έναντι της Επιτροπής, όπως προβλέπει ο κανονισμός·

— για την ουσιαστική τροποποίηση του καταστατικού απαιτείται η επίσημη έγκριση της Επιτροπής·

— το Ευρωπαϊκό Δικαστήριο είναι αρμόδιο για τις ΚΕΕΥ.

Η ΕΟΚΕ ζητεί να της παρασχεθεί πλήρης διαβεβαίωση ότι οι ανωτέρω (διατάξεις) αντισταθμίζουν την προτεινόμενη τροποποίηση του άρθρου 9 και εξασφαλίζουν επαρκή έλεγχο των δραστηριοτήτων των ΚΕΕΥ.

4.1.4 Η ΕΟΚΕ ανησυχεί για το γεγονός ότι, μέχρι στιγμής, καμία συνδεδεμένη ή τρίτη χώρα δεν έχει γίνει μέλος μιας ΚΕΕΥ και ελπίζει ότι η μη ευνοϊκή ρύθμιση σε ό,τι αφορά τα δικαιώματα ψήφου αποτελεί, πράγματι, τον κύριο λόγο της έλλειψης ενδιαφέροντος εκ μέρους τους.

4.1.5 Η ΕΟΚΕ σημειώνει με ικανοποίηση ότι για τη σύσταση και λειτουργία των 19 από τα 51 έργα υποδομής του Χάρτη Πορείας ESFRI έχει ήδη προβλεφθεί η χρήση της νομικής μορφής ΚΕΕΥ. Παράλληλα, η ΕΟΚΕ εκφράζει την ανησυχία της διότι από την έναρξη ισχύος του κανονισμού το 2009 έχουν συσταθεί μόνο δύο ΚΕΕΥ.

4.1.6 Η ΕΟΚΕ επιθυμεί την επιτάχυνση της διαδικασίας. Θεωρεί ότι η βραδεία αυτή πρόοδος οφείλεται στις σύνθετες και απαιτητικές διοικητικές και νομικές διαδικασίες που χρειάζονται για τη σύσταση ΚΕΕΥ. Συνεπώς, η ΕΟΚΕ καλεί την Επιτροπή να στηρίξει τους δυνητικούς εταίρους και να τους παράσχει εργαλεία διευκόλυνσης του έργου τους (πρότυπα καταστατικού, πρακτικές κατευθυντήριες γραμμές, ειδικά μέτρα στήριξης για ΚΕΕΥ στο πλαίσιο του Ορίζοντα 2020 κλπ).

4.1.7 Αν και δεν σχετίζεται άμεσα με τις προτεινόμενες τροποποιήσεις του εν λόγω κανονισμού, η ΕΟΚΕ επιθυμεί να επαναλάβει τις συστάσεις της ότι η Κοινότητα οφείλει να συμβάλει πιο ενεργά στη συγχρηματοδότηση των σχεδίων ΚΕΕΥ, με την αύξηση των κονδυλίων του προγράμματος-πλαίσιο "Ορίζοντα 2020" για ερευνητικές υποδομές και, ιδίως, με την αύξηση της συνέργειας μεταξύ "Ορίζοντα 2020" και Διαρθρωτικών Ταμείων.

Βρυξέλλες, 20 Μαρτίου 2013.

Ο Πρόεδρος
της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής
Staffan NILSSON

⁽⁵⁾ Η Νορβηγία ενδιαφέρεται να φιλοξενήσει 3 ΚΕΕΥ για μεγάλα έργα από τον Χάρτη Πορείας ESFRI (CESSDA, SIOS, ECCSEL), με την επιφύλαξη ευνοϊκότερων δικαιωμάτων ψήφου.

⁽⁶⁾ Βλ. παράγραφο (14), ΕΕ L 206 της 8ης Αυγούστου 2009, σελ. 1